

ÎN LOC DE CONCLUZIE... DELIRUL ȘI IDENTITATEA PERSOANEI

Prof.Mircea Lazarescu, Paltinis, Iulie 2023

Povestea lui Don Quijote poate fi o bună introducere la problematica antropologică a delirului, indicând aberațiile spre care poate conduce identificarea excesivă cu statutul special a unui personaj de tipul „cavalerului rătăcitor„...pe care-l comentau legendele românești ale vremii Renașterii...

...Căci, spiritul narativ al legendelor e prezent mereu în inventarul deliranților din clinicile psihiatrice, ce se simt:

... excesiv de apropiați de Dumnezeu, preluând misiunea de a învinge diavolul pe pământ.... convinși că sunt persecutați și urmăriți de mafia sau masoneria internațională (prin mijloace de supraveghere extra-ordinare).... inventatori solitari de aparate excepționale.....capabili de performanțe inimaginabile.....posesori ai adevărului absolut...descendenți ai unor persoane ilustre.....

Absurditatea fantastică a unor astfel de deliruri – precum cele ale lui Schreiber, Breivik sau a doamnei ce se simte posedată de Amadeus.... ne trimit cu evidență spre universul narativității..

Deși...temele delirante derivă, în cele din urmă – la fel ca și romanele sau legendele - din situații, statute și roluri pe care le întâlnesc și le joacă aproape zilnic.. mai fiecare, în cadrul vieții sale cotidiene ...așa cum sunt cele de:

..om bolnav....om marcat de o cicatrice sau stigmă corporală...om obez sau prea slab....om înșelat de partener...om persecutat la locul de muncă sau în manifestarea și ascensiunea sa socială (liberă și îndrăzneată)...om ce urmărește afirmarea unei descoperiri realizată cu multă trudă și efort...om ce s-ar vrea apreciat și iubit de persoane sus puse social....om devotat credinței...ce se roagă fervent lui Dumnezeu să-l sprijine... printre ceilalți oameni....în mijlocul mizeriei și răutății morale.....ș.a.m.d.

Tematica delirurilor - în primul rând a celor sistematizate - se regăsește printre statutele și rolurile sociale ale vieții curente.... dacă nu ignorăm că.. doctrina sociologică a lui Pearson are în vedere nu doar pe cele de sex, vârstă, statul marital și profesional.. cele de expert..de potentat social etc....ci și pe cele mai circumstanțiale de :

om bolnav....om aflat în stare de doliu....în situația celui ce-și sărbătorește succesul...sau.. om persecutat...rejectat...apreciat....căutat și dorit de societate...ș.a.m.d.

Iar modelele tradiționale ale etosului socio cultural – precum cele ale eroului...sfântului...înțeleptului...ascetului....desfrânatului....belestematului...a celui rău... a celui milos și bun..etc...etc...au persistat multe milenii.... și persistă încă și în prezent ....

Această perspectivă a rolurilor, pozițiilor și funcțiilor sociale, ne trimite cu evidență spre fundalul identitar, biografico caracterial al persoanei..Iar psihologia și speculația antropologică din sex XX... a fost atentă la această perspectivă narativ-identitară, pe care o întâlnim constant în spatele raportării actule situaționale, actuale..căci,

După ce trăiește un eveniment, subiectul îl integrează în memoria sa biografică, putând ulterior să și-l amintească, să și-l reprezinte și să-l povestească, incluzându-l într-o autobiografie... Iar un eveniment trăit impresionant, poate influența, din umbră, sensibilitățile și reacțiile actuale ale subiectului,

.....motiv pentru care de multe ori se cere să și-actualizeze, .. pentru a-l putea controla.

Când la cumpăna dintre secolul XIX și XX au fost în vogă personalitățile multiple, a apărut evident că memoria biografică susține identitatea persoanei; astfel încât... și în prezent în cadrul Tulburărilor disociative, Tb. mnestice își găsesc un loc alături de cele identitare.

La începutul secolului trecut, Janet a încercat să definească dimensiunea prezentului trăit ca o acțiune pe care un subiect o realizează, având în permanență conștiința faptului că, o poate relata ulterior.....conștiința prezentului fi deci corelată cu potențialitatea transunerii sale în narativitate.

Ulterior, în sec.XX s-au dezvoltat doctrine filosofice care au pus accent pe structura narativă a persoanei, mai ales din perspectivă etică, așa cum sunt cele ale lui McIntyre și Ricouer.

Mai ales Ricouer a analizat, în perspectiva fenomenologico hermeneutica constituirea persoanei umane pe baza integrării narativității biografice în plan conștient și inconștient, astfel încât rezultă un "eu însumi" care se raportează în interiorul propriei dimensiuni,.. la alteritate ("soi memme comme un autre").

Au urmat grupe de cercetători care au încercat să elaboreze o doctrină narativă a persoanei. Importanța acestei perspective constă în faptul că..aduce în vizorul cercetării narativitatea biografică firească a oricărui subiect...ca putându-se articula cu narativitatea literară a biografiilor și istoriilor. Precum și...cu cea a lumii de ficțiune: a dramaturgiei, romanelor, legendelor și miturilor.

În această direcție s-a dezvoltat psihologia narativă a persoanei a lui McAdams : În cursul vieții de zi cu zi, subiectul participă ca erou la diverse evenimente, ce pot fi considerate ca scenarii dramatice, ce se desfășoară realmente; și care pot fi relatate.

El este în mod firesc eroul unor multiple evenimente și întâmplări, ce pot fi narate în agora.

În această perspectivă merită atenție ipoteza lui Tomkins, care, în consens cu interpretarea lui McIntyre a identității narrative a persoanei, sugerează că “fiecare subiect generează în permanență scenarii dramatice”, sub presiunea evenimentelor curente.

Subiectul își asumă regia și rolul ce îi revin în respectivele scenarii, și le “joacă”, cu convingere și eficiență, în viața practică, chiar în afara oricărei narativități corelative imediate.

În normalitate, el e în permanență angrenat în multiple scenarii de diverse durate, pe care le poate ierarhiza ca importanță, trecând de la unul la altul; sau le poate părăsi. Dar el își menține constant identitatea de fond a sinelui biografic și agenția acțiunii și creativității, chiar dacă e angrenat în preocupările identitare.

În povestea lui Don Quijote avem o interferență între biografia trăită efectiv și statutul de personaj dorit – ca un imago de sine ideal - cu care eroul s-a îndoctrinat ani la rând - cel de cavaler rătăcitor.

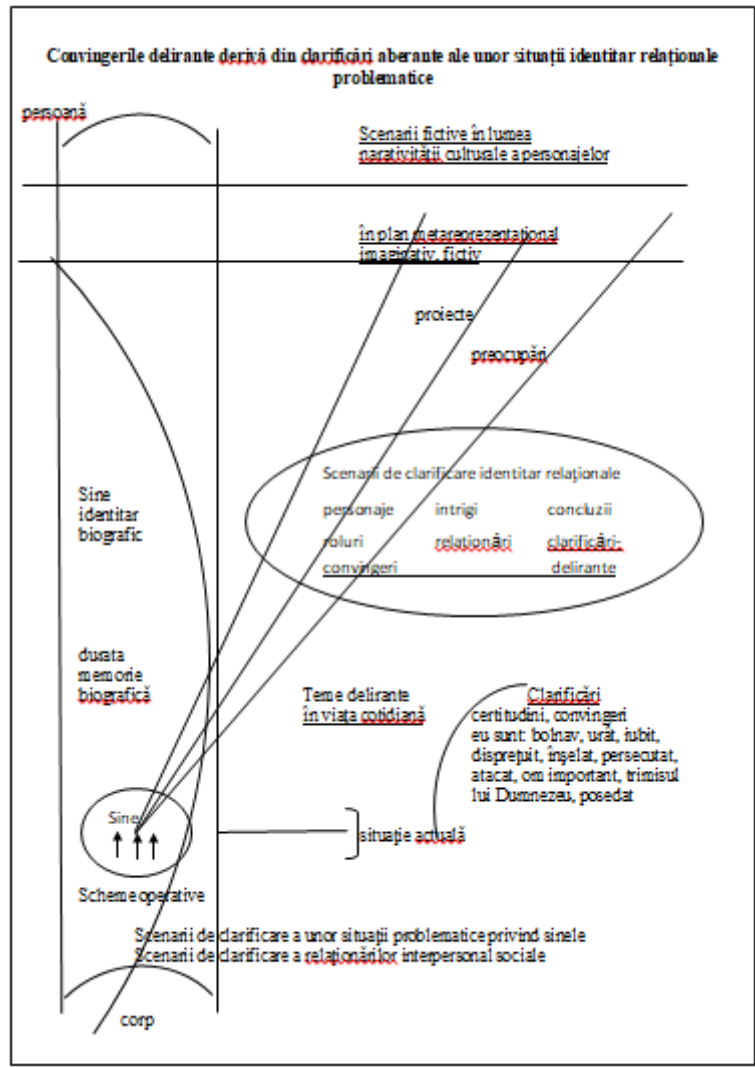
Faptul ca un om care citește un roman – vede o piesa sau un film – să se identifice parțial, conjunctural, cu unul din eroi...e un fapt relativ comprehensibil.... de vreme ce fiecare om e dimensionat și printr-o structură de personaj...consubstanțială structurii noastre psihice

Omul poate ajunge într-o condiție delirantă, deoarece în structura sa psihologică firească el se dimensionează și printr-un... vector cultural spiritual... Căci dacă nu ar avea astfel de dimensiune, el nu ar putea merge să se roage la biserică și nici să se angreneze în cercetări științifice...să facă calcule matematice...sau speculații filosofice poate că nu „orice om „e născut poet,„...dar o structură psihică de creator de romane sau basme s-ar putea întâlni destul de des la bunii povestitori

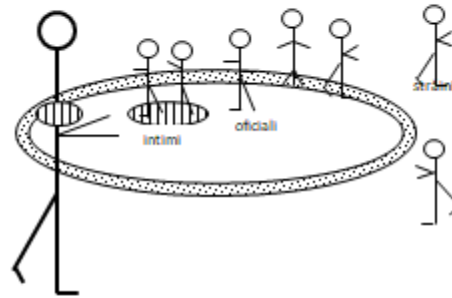
Psihopatologia delirului trebuie să se bazeze pe o capacitate de plăsmuire a unor personaje și intrigi, în marginea temelor curente și perene ale existenței omenești...asa cum e iubirea și ura, înșelarea și persecuția, vinovăția și grandiozitatea creației...

Psihopatologia extrage din noi aspecte ce ne sunt consubstanțiale, pe care le izolează.. le aduce în prim plan într-o variantă dezimplicată exagerată...dominatoare... stridentă....

Dar...nu e ceva străin de noi înșine.

Câmpul psihic al relațiilor interpersonale intrapsihice

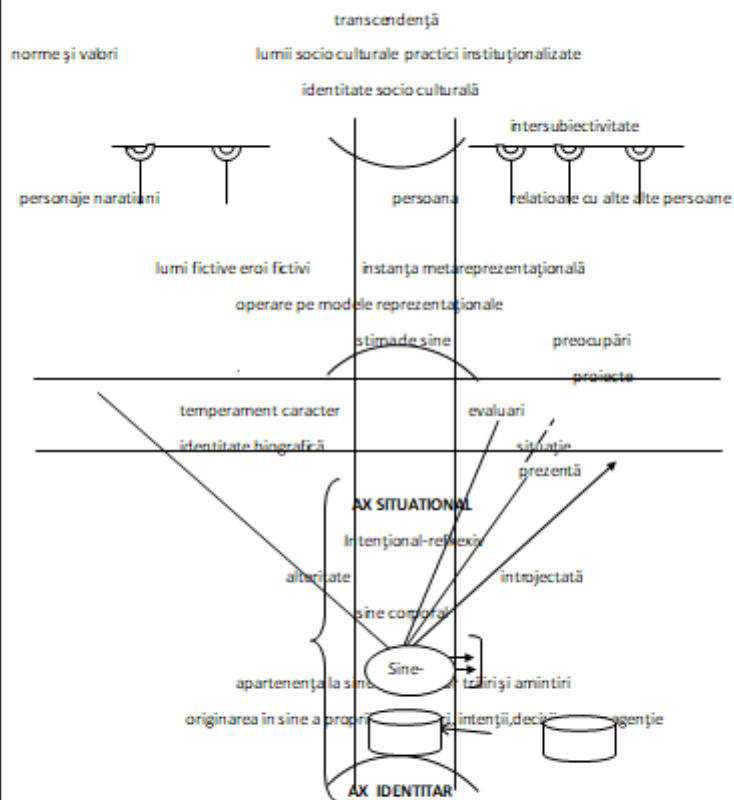

imagul persoanelor de atașament introjectate în prima copilărie în zona "internal working model" (Bowlby), ca matrice pentru receptarea actualilor persoane de atașament

Persoanele de atașament și cele aflate în interiorul câmpului relațiilor interpersonale sunt resimțite ca accesibile pentru suport și protecție.

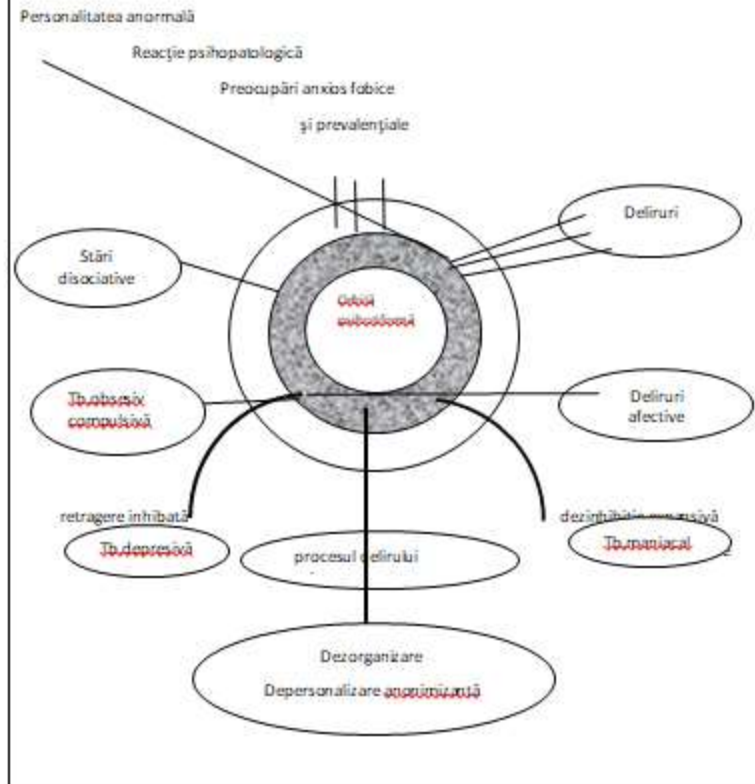
Resimțirea subiectivă și reprezentarea câmpului interpersonal de suport posibil, e la fel de importantă ca și efectivitatea sprijinului acestuia, pentru ca o rețea de suport social să fie considerată ca eficientă.

Un model al psihismului persoanei distribuit între dimensiunea identității și raportarea la situații

Tulburări psihice orientate spre orbita psihotiformă

VIAȚA COTIDIANĂ

Fundalul identitar al persoanei

se exprimă prin trei instanțe (1,2,3)

3. Instanța socioculturală a persoanei
(nume, origine, statut familial, profesional,
religie, leadership)

